

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročilna za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 12

Maribor, sreda, dne 10. februarja 1937

Leto XII

Politični proces se razvija . . .

Po sestanku predsednika vlade dr. Stojadinovića z dr. Mačkom pri Brežicah ni posebnih vesti, ki bi bistveno pojasnjevale razvoj hrvaškega vprašanja. Gotovo je le to, da se izvenparlamentarni hrvaški Mačkovi in srbski opozicionalci niso še zedinili, ker obstojajo vendarle točke, glede katerih dr. Maček ni sporazumen s srbsko opozicijo. Tako imamo dejansko dve parlamentarni opozicionalni skupini političnih gibanj v državi.

Ni točno znano in tudi najbrže še ne definitivno določeno, kako misli JRZ narezati hrvaško vprašanje. — Vsekakor pa bi bila za rešitev tega vprašanja poklicana najprej **demokracija**, ki edina ga more rešiti v smislu najpravičnejšega sporazuma in ob lojalnih garancijah. Hrvaško vprašanje se seveda lahko reši tudi z avtoritativnimi dogovori, ki pa ne morejo nuditi nikdar tiste stabilnosti, kakor, če demokratični narod sklene sporazum sam po svojih zastopnikih in ga podpre s svojo lojalnostjo v interesu celote. Zgodovina namreč dokazuje, da usiljeni dogovori in pogodbe veljajo le toliko časa, dokler ga vršita oba paktanta, čim ga eden krši, ga je konec. Tako se je zgodilo celo z verzajsko mirovno pogodbo.

Skoraj očitno je, da ob sedanjem razpoloženju ne pride med hrvaško in srbsko opozicijo do sporazuma ter da morda s to skupnostjo že ne računa več ne ena ne druga. Zato je skrajni čas, da vsa demokratična opozicionalna gibanja čimprej točno označijo svoj ožji program, ki naj obseza le točko, da naj se hrvaško vprašanje rešuje v svobodi in demokratično. To pomeni: demokratična gibanja v državi naj se ideološko koncentrirajo okoli te točke ob iskreni želji in volji, da vprašanje rešijo pravično.

Vsa politična gibanja se morajo namreč zavedati, da se v vsaki državi menjajo režimi in sistemi, ki so lahko povsem različnih naziranj. In, če ne slone na volji naroda ali demokraciji, ukrepajo po svoje, po svojem naziranju, po svoji potrebi, dočim morajo demokratični režimi delati po volji naroda in vrše njegovo voljo, kar nudi še največ jamstva, za svetost pogodb in dogovorov.

Neglede na to, kdo in kako reši hrvaško vprašanje, bo demokracija najboljša zaščitnica pravičnega sporazuma.

Zato velja za nas, za vse demokrate, topel klic po demokraciji in svobodi.

Švicarski socialisti za demokracijo

Kongres socialnih demokratov v Zürichu

je sprejel s 370 glasovi (proti 77 glasov) smernice delavske strokovne zveze, po katerih naj se vrši gospodarska obnova in ohrani demokracija. Stranka se izreka za demokracijo in se odreka vsakršnim izbegavanjem demokracije. Načelno se izrek za dovolitev za obrambo dežele potrebnih kreditov. Stranka zahteva dalje poddržavljenje oboroževalne industrije kakor tudi enakopravnost v nošnji vojaških činov po primernosti in sposobnosti ter prepoved vseh fašističnih in polfašističnih ter iz inozemcev obstoječih, kakor tudi onih organizacij, ki so od inozemstva odvisne.

Socialna politika v naši državi

„Do 700.000 nepolno zaposlenih“

Poročilo ministra socialne politike v finančnem odboru.

Minister Cvetković je poročal v finančnem odboru narodne skupščine, da bo njegov proračun večji za 22 milijonov dinarjev kakor lani, kar daleko ni znesek, ki bi bil potreben v zdravstvene in socialnopolitične namene.

Umrljivost v Jugoslaviji je prav velika. Razširjena je tuberkuloza. — Splošne zdravstvene razmere niso razveseljive. Umrljivost dojenčkov v prvem letu je znašala 70.000. Za tuberkulozo je pa umrlo v letih 1921 do 1933 okoli 250.000 oseb, čeprav imamo dobre klimatične razmere in je narod razmeroma krepak. Križ je tudi z nalezljivimi boleznimi in je potrebna zdravstvena politika po narčtu.

Boj moremo voditi proti boleznim na dva načina. In sicer s tem, da preprečujemo obolenja in širjenje bolezni, zlasti ob epidemijah in pa z nego ali zdravljenjem v bolnicah. Služba v bolnišnicah in število postelj, kakor tudi organizacija te službe, dandanes ne ustreza namenu. Namesto velikih opremljenih bolnic z dobriimi zdravniki so se ustanavljali pri bolnicah samo oddelki, ki zaradi tehnične opreme in drugih okolnosti ne nudijo prilike za pravo delo. Minister se izreka za velike popolne bolnice in je nasprotnik bolnicam v vsakem kraju. Naj le obstojajo bolnice in ambulatoriji z zdravniki, toda te ne morejo ustrezati potrebam težkih obolenj.

Se slabše je z bolniškimi posteljami v bolnicah. Državne bolnišnice so imele 5303 postelj, banovinske bolnice 12.519, bolnice zavarovalnic 461 in zasebne bolnice 2877, skupaj torej 21.162 postelj, potrebovali bi jih pa vsaj 70.000 po zdravstvenih razmerah in v razmerju z drugimi deželami. — Samo za jetnike bi jih potrebovali 25.000, za umobolne 10.000, za trahomske bolnike 5000 itd. Zaenkrat bi

bile potrebne velike bolnice v Ljubljani, Skoplju, Splitu in Nišu. Minister poskrbi za gradbo teh bolnic nova sredstva.

Glede delavskega varstva je rekel minister, kakor trdi tudi poslanec Kosić, da imamo izborna socialna zakonodaja. Toda med njo in »terensko politiko« je velika razlika. Socialnopolitične uredbe ne odговarjajo zahtevam, kar priča zlasti to, da se je praktično dobra socialna zakonodaja slabo izvajala.

Glede vprašanja minimalnih plač je izjavil minister, da obstoja med kapitalom in onimi, ki dajejo delovno silo, tako razmerje in nesoglasje, da se ne da opravičevati. — Siromašna mezda, ki se daje ljudem, izkoriščanje, ki se je vršilo do danes, veleva, da se napravi harmonija in vcepi pametno mišljenje onim, ki dajo kapital, napram onim, ki mu dajo na razpolago svoje življenje in svojo silo. Velik dotok delavstva prihaja iz vasi. V delavskem zavarovanju je zavarovanih 651.000 delavcev in od teh jih ima 330.452 po 20 Din dnevne mezde, med temi pa jih je zopet 86.500, ki imajo manj kakor 8 Din dnevne mezde, čeprav znaša eksistenčni minimum za samca 630 Din in za rodbino 1500 Din mesečno. Potemtakem dela 330.000 ljudi ob raznih odbitkih za 350 do 390 Din mesečno. Zato izda minister v kratkem naredbo o minimalnih mezdah.

V minulem letu je bilo mnogo stavkovnih gibanj. Od 392 stavk je bilo 315 čisto gospodarskih. Uspešnih je bilo 272 stavk. Vlada je v gospodarskih stavkah bila le opazovalec.

V času najhujše krize je bilo število nezaposlenih industrijskih delavcev največ 50.000. Na kmetih je bilo drugače. Nepolno zaposlenih ljudi po deželi je 300.000 do 700.000, ki naravno silijo v delavske centre.

Pri javnih delih se morajo izvesti minimalne mezde, ki zadoščajo glavnim potrebam delavca in se morajo izplačevati. To vprašanje se uredi tudi z naredbo o javnih delih.

Obrtna nadzorništva morajo podvojiti svoje delo. Za krsitve naredbe o minimalnih mezdah se uvedejo globe, ki se bodo porabile za izpopolnitev delavske inspekcije. V letu 1936 je bilo nadziranih 4227 podjetij z 125 do 797 zaposlenimi delavci. Nedostatki so bili ugotovljeni 4449 primerih ter je bilo izrečenih 1137 kazni, med njimi 1124 po zakonu o delavskem varstvu.

Inozemskih delavcev je zaposlenih v državi 5300 (jugoslovanske narodnosti), ruskih beguncev 12.000, drugih beguncev 200, 3500 s posebnim dovoljenjem in 1500 pogodbeno.

Z invalidskim zakonom 1929 je bilo urejeno invalidsko vprašanje. Po tem zakonu je izgubilo 60.000 invalidov podporo, med tem pa se je lani podpora zopet vrnila 23.000 invalidom.

V letu 1936 se je izselilo iz države 12.000 Jugoslovancev, vrnilo pa se jih je 4000. Država posreduje pogoje izseljevanja ter omogoča povratek v inozemstvu nezaposlenim osebam.

Za pasivne in po katastrofah prizadete kraje je vlada lani izdala 47 milijonov dinarjev in bo v tem zmislu delala tudi v bodočem letu.

To je posnetek jedra poročila ministra socialne politike. Govor je bil seveda političen, na kar pa ne moremo reagirati.

Eno pa lahko rečemo:

skrajšanje delovnika ob nezmanjšanih mezdah postaja prva in neizbežna potreba.

§ 219 o. z. za rudarje in politično žonglerstvo

Gospodje, kje ste bili pa lani?

Kakor lansko leto, tako smo tudi letos opozorili javnost z našim člankom »Usoda § 219 o. z. za rudarje v št. 11 »Delavske Politike« z dne 6. februarja na to, da grozi rudarjem tudi za prihodnje leto izguba pravice do enotedenskega zaslužka v slučaju bolezni, ako bosta parlament in senat izglasovala finančni zakon kot ga je predložil minister za šume in rude.

Dočim sta lansko leto »Slovenec« in »Jutro« solidarno molčala in ignorirala krik rudarskega delavstva, je letos nastopila izprememba. Protest rudarskega delavstva je našel odmeva v »Jutru«. Rudarji so gotovo vsakomur hvaležni, kdor se zavzame za njihove pravice, toda v tem slučaju se nikakor ne morejo ubraniti občutka, kakor da pomoč, ki jo nudi gospoda letos ni povsem iskrena.

Ako bi hoteli gospodje pri delavstvu razpršiti dvome v iskrenost njihove akcije, potem bi nam morali najprvo pojasniti, zakaj so lansko leto molčali, namesto, da bi bili zaigrabi za stvar, ki jo je »Delavska Politika« pravočasno razkrila in se je o njej govorilo na celi vrsti zborovanj. In ne samo to, delavstvo je s teh zborovanj pošiljalo brzojave, ki so jih čitali tudi odlični »Jutrovci«.

Lansko leto, gospodje, bi bilo vaše vpitje imelo stoo odstotni uspeh! Kajti lansko leto ste imeli v senatu večino. In kakor so vaši senatorji vrnili finančni zakon radi nekkih drugih nevršičnih določb narodni skupščini, ki je morala potem senatu ugoditi, bi bili lahko zahtevali popravilo finančnega zakona tudi v tisti točki, ki se je nanašala na odvzem pravice do bolezenskih sihtov naših rudarjev za en teden.

Letos so gospodje manjšina v senatu, zato »Jutrovo« vpitje prihaja prepozno. Toda vpitje nič ne stane, saj se ni bati, da bo radi tega § 219 o. z. zopet stopil v veljavo. Pokažemo pa le lahko, da smo za pravice naših rudarjev, kaj ne, gospodje?

Gospodje, lansko leto tako in letos drugače, to imenujemo politično žonglerstvo! Pa brez zamere!

Na angleškem dvoru ne marajo fašističnega pozdravljanja. Nemški poslanik von Ribbentrop je bil sprejet v avdienci na dvoru in je pri tej priliki pozdravil kralja s fašističnim pozdravom. Kralj je pozdrav ignoriral, pač pa so angleški listi povedali svoje mnenje o neokusnem nastopu nemškega diplomata.

Delavska stranka v Angliji v opoziciji

»Vlada je s pomočjo laži prišla na površje«

Predsednik angleške delavske stranke Attlee je govoril dne 2. t. m. v Saint Panorasu ter izredno ostro napadal sedanjo britsko vlado. Sedanja vlada je s »pomočjo laži« prišla na oblast in je popolnoma nesposobna. Vlada je kriva, da je konstruktivno delo za mir odreklo in ona je kriva, da narašča po vsem svetu anarhija.

Isti večer so imeli tudi vseučiliščniki v Cambridge zborovanje, na katerem so sklenili resolucijo s 100 glasovi proti 79, da bi se vpoklicu v vojaško službo, če bi se jih hotelo izrabit v kakšen drug namen kakor v obrambo sistema kolektivne varnosti, uprli.

Blumova zaupnica glede obrambe države. Po večdnevni debati o obrambi države je bila izglasovana zaupnica vladi. Za zaupnico je glasovalo 414 poslancev, proti njej pa 124.

Vse za mir. V Nemčiji so zgradili novo težko križarko »Admiral Hipper«. V državi vlada sicer pomanjkanje masla, nikakor pa ne orožja, na kar so vodilni možje fašistične Nemčije izredno ponosni.

Odpor vladinih čet ni strt

dasi so nacisti zavzeli Malago

Ker pred Madridom nacisti ne morejo nikamor naprej, se je general Franco odločil za ofenzivo proti Malagi, ki leži ob južni morski obali, le osemdeset kilometrov zračne črte oddaljena od Gibraltara, torej od ozemlja, ki je najbližje špankemu Maroku in je tvorilo izhodno postojanko vojnega podviga nacističnih generalov.

Kljub temu, da je na tem terenu premikanje čet izredno lahko in je bilo mogoče zlasti koncentrirati čete iz Maroka, plave Marokance iz Nemčije in Italije, ki jih še vedno pošiljajo »na vojaške vaje« v Španijo, je rabil Franco več mesecev, predno je z naprom vseh sil in po silnih izgubah prodril do Malage.

Malaga ni nobena trdnjava, ampak važna samo kot pristanišče za Španijo. Večjega pomena so v bližini se nahajajoči premogovniki in pa najdišča železa.

Zavzetje Malage je bolj političnega pomena. Priznati moramo, da znajo nacisti ustvarjati javno mnenje. Boj za posest še tako neznatnega in brezpomembnega kraja prikazujejo v javnosti, kot da bi šlo za končno odločitev in da je s tem njihova stvar že dobljena. Ustvarjati malodušje pri branilcih je gotovo spretna taktična poteza, toda človeka z zdravim razumom taki »uspehi« ne morejo spraviti iz ravnotežja.

Z vojaškega stališča Malaga ne pomeni posebne izgube za madridsko vlado. Narobe, bilo bi škoda žrtv in vojnega materiala, ako bi hoteli braniti to z morja in s kopnega ogroženo postojanko. Vladine čete so branile Malago samo, kolikor je bilo potrebno, da krijejo umik in odvoz vojnega materiala. Kajti Malaga je bila pravzaprav od vsega početka obkrožena od nacističnih vojnih sil, z izjemo širšega pasu v smeri proti vzhodu.

Prebivalstvo »pozdravlja osvobodilce«

Kako težko je čakalo prebivalstvo Malage prihoda nacističnih

Novi španski poslanik v Beogradu

V Beograd je prišel novi poslanik Carlos Montillo, ki zastopa republikansko valencijsko vlado. Po sprejemu pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, je izjavil novinarjem, da je laž, da bi bila madridska ali valencijska vlada komunistična, ker sodelujejo v njej vse republikanske stranke. Ni resnica, je rekel, da bi bil kdo pred revolucijo požigal cerkve v Španiji. Zmaga upornikov v Španiji bi pomenila obkoljevanje Francije s protidemokratskim obročem. Izjavil je tudi, da je prepričan, da bo zmaga valencijska vlada, toda, če bo premagana, bo umrla v prepričanju, da kon-

osvobodilcev, je razvidno iz tega, da se je večina ljudstva pravočasno umaknila iz mesta. Nacisti so torej vkorakali v prazno in porušeno mesto.

Ofenziva zmagovitih vesti

Vtis, ki ga je v javnosti zapustila vest o zavzetju Malage, skuša general Franco s svojo poročevalsko službo izrabiti, da s širjenjem »zmagovitih vesti« s fronte pred Madridom ustvari paniko.

V resnici na fronti pred Madridom ni bistvenih sprememb. Res pa je, da Franco napenja vse sile, da bi prišel naprej, doslej brez vidnega uspeha.

čno zmaga španski narod. Glede svojega razgovora s Stojadinovićem je rekel, da je bil dr. Stojadinović izredno ljubeznjiv. »Izrekel sem dr. Stojadinoviću iskreno veselje španskega naroda, ker je bila Jugoslavija prva, ki je izpočetka državljanske vojne zavzela absolutno nevtralnno stališče.« Povedal je tudi, da obišče še trgovskega ministra, ker madridska vlada polaga veliko važnost izboljšanju gospodarskih odnosov med Španijo in Jugoslavijo in sicer predvsem glede dobave živine v množini.

Proč s koncentracijskimi taborišči!

Kongres poljske socialne demokracije

V Radomu se je sestal dne 1. februarja 24. kongres poljske socialistične stranke. Kongres ima namen prilagoditi politično svoj program izpremenjenim notranjim razmeram na Poljskem. Pred začetkom kongresa se je vršila manifestacija za špansko ljudstvo. Nadalje je kongres sprejel resolucijo, ki zahteva takojšnjo opustitev koncentracijskih taborišč v Berezi Kartuski in osvoboditev internirancev. Na kongresu je bila zastopana čehoslovaška soc. demokracija, socialistična internacionala po s. Jeanu Longuetu, vnuku Marksa, ki je pozdravil kongres tudi v imenu francoske socialistične stranke, opozarjal na ojačenje socialističnega gibanja v Franciji in Angliji, pokazal na uspehe škandinavskih dežel. Povdaril je, da v Franciji komunisti sodelujejo z Blumovo vlado, ki je v šestih mesecih več koristila narodu kakor katerakoli vlada po svetovni vojni doslej. Posvetovanja kongresa so trajala tri dni.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

Čimbolj se je približeval dan zebanja, tembolj je bil Roženkranc prepričan, da bo ravno on zadel prvi dobitok. Začel je živeti tako, kakor da ima pričakovano bogastvo že v žepu. Zjutraj je težko več vstajal tako zgodaj in nič več ni s tako vnemo pohajal v službo. Često je zamujal in bil pri svojem delu površen, kar je povzročalo vedno resnejše konflikte med njim in gospodarjem. Vendar se je Roženkranc še silil, da kolikor toliko zadosti svojim dolžnostim v prepričanju, da to itak ne bo več dolgo trajalo. Nestrpnost je štel dneve, ki ga še ločijo od trenutka, ko se bo lahko postavil sam na svoje noge.

Ljudje se bodo čudili, zavidali mi bodo in se mi bodo budikali. Jaz bom pa šel mimo njih z vzravnanim tilnikom in ne bom prav nič skrival svojega zaničevanja do tistih, ki me sedaj prezirajo.

Nekega poldneva kar ni mogel več vzdržati in se je naravnost napoltil h Goričniku.

»Tiste parcele tam pod vinogradom še niste prodali?«

Doma in po svetu

Izprememba ministrstev. V zakonu o proračun se sprejme amandma, da se odpravi ministrstvo za telesno odgojo in uvedeta ministrstvo propagande in ministrstvo ver. Ministrstvo propagande, ki brani državo, je uvedlo že več držav, ministrstvo ver je pa potrebno, ker imamo v državi 13 priznanih veroizpovedanj. Ta predlog je stavil predsednik finančnega odbora dr. Voja Janjič.

O konkordatu je pisalo pretekli teden glavno glasilo JRZ »Samouprava«, potem so se po vrsti oglasili še nekateri listi JRZ s »Slovenec«, ostali listi so se pa omejili na ponatiskovanje teh člankov. Kako JRZ misli o konkordatu, danes javnost že ve.

Ako je točno, kar je rekel te dni predsednik narodne skupščine Cirić na vprašanje nekega poslanca, bodo časopisi skoro lahko ponatisovali izjave in govore narodnih poslancev (17. 1. 1932). Cirić pa upa celo, da bo vlada v pogledu tiskovne svobode v kratkem dala svoj predlog.

Zagrebski mestni proračun znaša 242 milijonov dinarjev.

»Ne še.«

»Pisal sem svoji teti in je pripravljena, da jo kupi. Kakor ste rekli: za 40.000, vseskoz gori.«

»Dobro, potem pa gremo lahko kar jutri na sodnijo, da prepisemo.«

»Nekaj časa, prosim, da bi še počakali, ker mora ona poprej v banki odpovedati denar. Samo, da vi medtem nikomur drugemu ne prodate. Midva vzameva gotovo.«

»Naj bo, torej. Šest tednov bom čakal na vas.«

Zemljišče si je Roženkranc že zagisural. Vsak dan ga je hodil gledat in je delal načrte, kam bo to in to postavil, kam bo to in to posadil. Nekega večera je vzel tudi Barbko seboj in ji je ves ponosen pokazal svoje malo posestvo.

»Glej tole sem kupil. Kajne, da je fletno tukaj? Aro sem že dal. Prihodnje dni enkrat bomo šli na sodnijo, da se prepise na moj ime.«

Barbka je bila očarana in ga je vsa srečna celo poljubila. — Roženkrancu je od tega zagomazelo po živcih, a se je hitro zavedel, da je to prav za prav greh. Nista bila še pred oltarjem. In koj prvo nedeljo po tem je šel k spovedi, da si olajša vest. Še večje pa je bilo njegovo presenečenje,

Kmetijska družba. Prejšnji režim je likvidiral staro kmetijsko družbo, ki mu ni hotela biti pokorna in ustanovil zadrugo, v kateri si je seveda zagotovil večino. Zadruga je prevzela vse premoženje »likvidirane« ali bolj rečeno k likvidaciji prisiljene »Kmetijske družbe«. To se je zgodilo leta 1932. Te dni pa je upravnik ljubljanske policije dostavil Kmetijski družbi r. z. z. o. z. odločbo, s katero se razpust bivše Kmetijske družbe razveljavlja in vzpostavlja staro stanje. To je, zadruga bo morala na novo oživljeni »Kmetijski družbi« vrniti vse premoženje. Kdaj se bo to zgodilo, se še ne ve, ker ima zadruga pravico pritožbe celo na državni svet. Mogoče se bo pa do tja kaj spremenilo in nazadnje bi se utegnilo zgoditi, da se bosta JNS in JRZ pobotali in složno nastopili kot pri volitvah v TOI. Dolgo tako pobotanje sicer ne traja, v TOI je trajalo samo do volitev predsednika, ginljivo je pa le.

Letna taksa na vžigalnike znaša Din 100, na vžigalne kamenčke pa po komadu Din 0.40.

ko mu je gospod župnik pojasnil, da poljub med dvema zaročenima še ni noben greh. Samo, če jo misli zares poročiti.

Kajpada jo misli poročiti, a stvar se mu še vedno ni zdela povsem v redu. Ali so se tudi duhovniki navzeli posvetne pokvarjenosti? Saj v šoli in pri krščanskem nauku so nas drugače učili. Ali je pa to le špekulacija? Vidite, tak je bil gospod Roženkranc: pošten in čednosten skozi in skozi.

A s svetim Vincencijem je pa le trdovratno barantal. Na vsak način je še hotel od njegove podkupnine nekaj zbiti. Pet odstotkov njegovi družbi se mu je še vedno zdelo malo preveč. Kaj mislite, 30.000 dinarjev tudi ni malenkost. S tem že skoraj lahko zemljišče plačam. Vbogaimo navadno ne dajejo tolikšnih vsot. Mislim, da bi bilo še vedno 6000 dinarjev. Še vseeno lep denar. In če se še poleg tega zaobljubim na romanje na Brezje, mislim, da bo lahko zadovoljen. Ko si bom enkrat vse postavil in uredil, pa lahko poromava z Barbko tudi v francoski Lurd in v Rim pred samega papeža. To bo tudi dobro delo k večji časti božji. Da bi s tem zadostil predvsem svoji lastni davni želji, da po-

Zaman vsi napori, rmenih' v Srbiji

Pri obratnih volitvah zmagale svobodne strokovne organizacije.

Že JNS režim se je trudil, da uniči svobodne strokovne organizacije in jih nadomesti z od njega ustanovljenimi žoltimi.

Po padcu JNS režima so ljudje, ki so stali na čelu JNSarskih »delavskih« organizacij, enostavno presedlali in vodijo sedaj žolte organizacije, ki jih je poklicala v življenje JRZ, da se bore proti marksizmu in internacionalizmu in za slogo med kapitalisti in delavci.

V Srbiji se je vršilo mesece in mesece nešteto shodov, na katerih so žolti »führerji« na najodurnejši način napadali svobodne strokovne organizacije. Dosegli so parcelacijo območja beograjske Delavske zbornice, postavitev komisarijata itd., nakar so šli letos v volitve obratnih zaupnikov.

In uspeh? Za svobodne strokovne organizacije sijajen! Evo nekoliko števil, ki jih objavljajo »Radniške novine«:

V rudniku Zvečanu (700 rudarjev) je bila postavljena samo rdeča lista; v rudniku Trepči je dobila rdeča lista 1386 glasov, žolti jugorazovci — 66; v rudniku Ravna Reka rdeča lista 483 glasov, žolti 139; v Senjskem rudniku rdeča lista 286 glasov, žolti 62; v rudniku Lisevac rdeča lista 403, žolti 36; samo lista svobodnih strokovnih organizacij je bila postavljena v rudniku »Jarando« (700 rudarjev) in v rudniku »Oplenac«; v tobačni tvornici v Nišu: rdeča lista 378 glasov, žolta lista jugorazovcev 299 in Ljotičevci 45.

Razredna zavest je tudi med srbskim delavstvom doma. Zaman uganja gospoda demagogijo, delavstvo ve, kam spada!

Ni rešitve svetovnih vprašanj brez Rusije

Evropski problem se bo reševal tudi z Rusijo

Francoski zunanji minister s. Delbos je govoril v Chataurouxu. V svojem govoru je povdaril predvsem, da brez Rusije ni reševanja evropskih problemov, ker naroda, ki šteje 200 milijonov ljudi, ki tudi potrebuje miru in katerega vlada želi sodelovati za mir, ne smemo izključevati. Nadalje je Delbos naglašal kar najodločnejše, da Francija svojih prijateljskih držav ne bo žrtvovala. Dovolila ne bo nobenega napada na kako državo, za katero je prevzela jamstvo s svojim podpisom. Tudi ne sklene z Nemčijo nobene pogodbe, ki bi bila naperjena proti kateri tretji državi.

tuje v Lurd in v Rim, tega gospod Roženkranc seveda ni vpošteval.

(Dalje prihodnjic.)

Tiskovni sklad

Na nabiralno polo je zbral s Urlep Gvidon v Hrastniku: Grille Jože Din 1, Urlep Gvidon Din 60, Malovrh Karl Din 100, Avsenak Avgust Din 30, Jazbec Ivan Din 15, Venek Fr. Din 2, Vovčko Ivan Din 10, Grešak Filip Din 5, Kovač Jože Din 5, Praprotnik Ignac Din 30, Vodeb Fr. Din 1, Bočko Martin Din 10, Bedenik Ivan Din 2, Kumlanec Drago Din 15, Kačič Albin Din 10, Vautar Jakob Din 10, Urlep Ivan Din 30, Jazbec Ivan Din 10, Kumlanec Drago Din 15, Kosmos Jože Din 30, uslužbenci pekarnice Din 20, Bajda Ivan Din 5, Pavlič Josip Din 4, neimenovani Din 10, Martinšek Jože Din 5, Werdan Anton Din 20, Javornik Štefan Din 5, Grabner Franc Din 2, Franc Zaletel, Ljubljana Din 20, Podloger Mirko Din 10, Kladnik Rudolf Din 10, Jarc Alojz Din 3, Urlep Jože Din 2, Urana Ernest Din 5, Grešak Alojz Din 1, Grešak Franc Din 50; skupaj Din 563.

Odborniki Konzumnega društva rudarjev so darovali svoje sejnine in sicer: Guček Ivan Din 10, Jačar Joško Din 10, Jugovar Rib. Din 10, Kelner Alojz Din 10, Obermajer Ant. Din 10, Komlanec Drago Din 30, Podpečan Anton Din 10, Šergan Martin Din 10, Jazbec Ivan Din 10, Taušek Alojz Din 35, Urlep Ivan Din 10; skupaj Din 165. Hrastniški sodruži so nas presenetili že z drugo veliko zbirko za tiskovni sklad in s tem pokazali svojo neizmerno požrtvovalnost za našo skupno stvar. Ziveli hrastniški sodruži! Naj bi našli mnogo posmehovalcev! Uprava.

Pliberšek Franc:

Pogled v preteklost in bodočnost

K volitvam rudarskih zaupnikov

Volitve rudarskih zaupnikov II. skupine se vršijo 14. februarja t. l. po vseh rudnikih v Dravski banovini in v okolišu Rudarskega glavarstva v Ljubljani. Triletna funkcijska doba je pretekla. Sedanji zaupniki imajo po večini šestletno, posamezniki celo deset- in večletno funkcijsko dobo za seboj. Pomen delavskih zaupnikov je narasel z nastopajočo krizo od leta 1931 dalje. Poprej je že konjunktura narekovala podjetjem zmernejšo taktiko napram delavstvu.

Pred letom 1931. so žal vladala večja ali manjša nasprotstva tudi med delavskimi zaupniki samimi. Vsled tega je bilo pravilno delovanje funkcionarjev zelo oteženo, prilike pa so nudile ugodna tla za razne strankarske spekulacije in frazerstvo.

Po nastopu rudarske krize se je moralo tudi delovanje zaupnikov II. skupine reorganizirati. Rudarska podjetja so začela valiti krizo na rame delavstva s tem, da so: zniževala plače, reducirala delavstvo in uvajala praznovale dni, na drugi strani uvedla nečuvveno priganjstvo v svrhu, da se doseže čim večja storitev. Tudi nepravilna in nesmotrena razdelitev državnih naročil premoča je rudarsko krizo v Sloveniji samo še povečala.

Rudarsko delavstvo je postalo vsled silnega skrčenja prejemkov, ki niso več zadostovali za preživljanje, izčrpano. Dobivalo je udarec za udarcem, ki jih je prenašalo škripajoč z zobmi in stisnjenih pesti. Zato je razumljivo, da je tu in tam delavstvo izlilo ves svoj gnev na delavskega zaupnika.

Ko je že izgledalo, da so vsa posredovalna in obrambna sredstva odpovedala, so delavski zaupniki še nadalje vztrajali. Okrepljeni vsled reorganizacije, ki se je že izvedla do popolnosti, imajo veliko moralno silo in zaslonbo v dobrem vodstvu in rudarski organizaciji, katere člani so bili po večini, ni delavski zaupniki neomajno vršili svojo veliko intervencijsko in posredovalno delo.

Niti grožnje podjetnikov, niti demagogija, ki je imela politično ozadje in je bila naperjena proti delavskemu zaupnikom, ni mogla zmanjšati njihove delavnosti.

Zavedajoč se velike važnosti vzgojnega dela med rudarji, je II. skupina organizirala tečaje, prirejala predavanja in izdajala poljubne publikacije. Pa kaj bi našteval, evo številke:

V šestih letih, od leta 1931. do leta 1937. je bilo: 12.000 intervencij, 804 sej lokalnih odborov in načelstva, 240 shodov, 423 sestankov, 125 konferenc, 417 delegacij, dospelo je 4468, odposlanih je bilo 4159 pisem, dospelo je 1149, 2507 pa je bilo odposlanih prošelj in vlog.

Na podporah se je pa izplačalo nad Din 160.000.

Vršilo se je 11 zaupniških tečajev, katere je obiskovalo nad 1600 delavcev.

V Trbovljah so delavski zaupniki zrtvovali nad 5500 ur, v katerih so sprejemali pritožbe in poročila delavcev.

Mislím, da ni treba h gornjim številkam ničesar več pripomniti. Naj si jih ogledava tudi tisti, ki iz osebnega nasprotstva ali iz nevednosti govorijo o delavskih zaupnikih neresnico. Zato z veseljem in velikim zadovoljstvom ugotavljamo, da so sedanjí zaupniki izvršili svojo dolžnost.

Kaj pa v bodoče?

Gospodarski barometer sicer ne pada več. Obstal je, dasi trepeta na mestu. Sedaj bi morala biti njegova naravna pot navzgor, v konjunkturo.

Naravno je, da mora delavstvo stremeti za tem, da bo tudi ono deležno dobrobiti nastopajoče konjunkturo. Gotovo je, da bodo vsled silne

ga razmaha tehnike, nekatere pango gospodarstva temeljito preobrazene. Ali to delavstva ne sme motiti, ker se je doslej ves proces proizvodnje vršil brez izjeme v sponah gospodarske krize, ki jo je občutilo vse delavstvo, bodisi, ker je produkcija v resnici zastala, bodisi tudi vsled spekulacije.

V nastopajoči konjunkturi bo torej delavstvo popolnoma opravičeno izstopilo s svojimi zahtevami. Kakor se je vodila v času krize obrambna borba za že pridobljene delavske pravice, katere so delodajalci pod krinko krize hote, namenoma ali tudi vsled razmer, delavstvu okrnili, tako se mora takoj sedaj ob nastopajoči konjunkturi, voditi vsesplošno najširše akcije, za vrnitev v času krize okrnjenih pravic, za izboljšanje delavskih prejemkov, za izvedbo popolnejših kolektivnih pogodb in njihovo izvajanje. Boriti se bo treba za izvajanje zakonskih določb, ki ščitijo gospodarske, socialne in kulturne interese delavstva, ki jih sedaj pred očmi uradnih organov podjetniki ne izvajajo. Nadalje bo treba voditi boj proti strahovladi podjetnikov, ki v zaščito svojih interesov strahujejo delavstvo po svojih obratih. Besede, kakor: »Če ne boš ti, bo pa drugi«, ali »če ne boš toliko storil, boš pa reducirán« itd., kakor jih danes slišiš na vsakem koraku, morajo utihiniti. Delavec mora zopet postati človek, občan in državljan s pravicami, ki mu kot takemu pripadajo.

Tukaj je široko polje udeleževanja bodočih delavskih zaupnikov. A tudi dnevna vprašanja: plače, šikane, kazni in drugo, bodo delavske zaupnike zaposljevala na veliko.

Bodoči delavski zaupniki bodo morali postaviti v tem boju celega moža. Polovičarstvo tukaj ni na mestu. Obrambnemu boju sledi boj za izboljšanje življenjskega položaja delavstva. Celó zakon določa, da se morajo delavski zaupniki zavzemati za gospodarske, socialne in kulturne interese delavstva. Kaj mislim pod temi interesi, sem povedal v knjigi »Delavski zaupnik«.

A tudi delavske ustanove brez izjeme, bodo morale v bodoče polagati največjo pažnjo delavstvu v rudniku, tovarni in obratu. Tam, kjer se godi delavstvu krivica, tam se mora delavstvo braniti; tam, kjer se delavstvo šikanira, tam mora biti delavstvo zaščiteno; tam, kjer se delavstvo kaznuje, se mora kaznovanje odpraviti.

Veliko delo je bilo storjeno, še več dela pa čaka bodoče rudarske delavske zaupnike, ki bodo izvoljeni 14. februarja za nadaljnja tri leta.

Delavski pravni svetovalec

Prestane zakupne pogodbe (Sv. Lovrenc na Pohorju)

Vprašanje: Moj oče je imel 6 let v zakupu del cerkvene zemlje, za katero je redno plačeval zakupnino. Ker imam jaz nezakonskega otroka je župnik zakupno pogodbo odpovedal. Vsled odpovedi trpi oče škodo, ker je ravno pred odpovedjo zemljišče na novo zasejal s travo. Ali lahko zahteva odškodnino?

Odgovor: Če je bila zakupna pogodba sklenjena za določen čas, je župnik pred potekom tega časa ni smel enostransko razdreči. Ako pa je bila sklenjena pogodba za nedoločen čas, pa dogovorjena odpovedna doba, jo je mogel razdreči le, ako jo je pravilno odpovedal. V kolikor temu ni bilo tako, lahko zahtevate, da vam še nadalje dovoli uživanje zemljišča, ki ste ga vzeli v zakup, odnosno povračilo vse škode, ki jo imate radi župnikovega odstopa od pogodbe.

Škoda povzročena po psu (Trbovlje)

Vprašanje: Sosedov pes, ki je popadljiv volčjak, je odgriznil mojemu psičku uhelj. Sosed je svojega psa sicer vodil na vrvi, vendar je ob srečanju vrvice popustil, tako da je lahko napadel in poškodoval mojega psa. Ali lahko zahtevam odškodnino?

Odgovor: Povračilo škode boste mogli zahtevati le, če boste dokazali, da je sosed zanemaril dolžno pažnjo in da je radi tega prišlo do spopada in poškodbe. Ako tega ne dokažete, s tožbo ne bi uspeli.

Naši v Franciji

Lievín, januarja 1937.

Dragi s. urednik!

Rudarji iz Jugoslavije v Severni Franciji Te prosimo, da nam odstopiš majhen koticék v naši ljubi »Delavski Politiki«, da tudi mi povemo našim domačim in ostalemu delavstvu v domovini, kako se nam godi v Franciji pod vlado ljudske fronte, čije predsednik je s. Blum.

V »Slovincu« z dne 29. novembra 1936 in v št. 12 »Rafaela« smo čitali o razmerah delavstva v Franciji pod vlado »rdečkarjev«.

Ugotavljamo, da gospodje pri »Slovincu« nočejo priznati in vpoštevatí pridobitev za katere smo se n. pr. rudarji pod prejšnjimi vladami zaman borili. Vlada »rdečkarjev« s s. Blumom na čelu jih je pa uzakonila. V glavnem smo že itak poročali o teh naših uspehih, ki so plod skupne organizirane borbe in političnega vpliva francoskega delavstva. Čudimo se, da gospodje, ki pravijo, da je resnicoljubnost poglavitna čednost kristjana, tako neradi povedo, da imamo od 1. novembra m. l. industrijski delavci v Franciji 40 urni tednik in da v rudnikih delamo celo samo 7.45 ur na šiht, pa ne skozi šest, ampak samo skozi pet dni v tednu. S plačanim 14 dnevnim dopustom vred ima vsak rudar v Franciji (brez nedelj) 60 dni v letu plačanega počitka!

Naj povesta prej imenovana lista, kje delavstvo uživa takšne ugodnosti, kot v Franciji pod vlado ljudske fronte!

»Slovenčeva« glavna skrb, ko je pisal o teh reformah, je bila, kdo bo te Blumove reforme v korist delavstvu plačal. Tako nečuvveno se mu je zdelo vse to. Danes se lahko prepriča, da reforme plačujejo kapitalisti in jih še bodo.

Rudarji se tega dobro zavedamo, zato stojimo vsi trdno organizirani v Syndicat Mineurs, pripravljeni, braniti svojo vlado za ceno največjih žrtev.

Guštanj na pustno nedeljo Krasno obiskano predavanje

Minula pustna nedelja v Guštanju, kjer so bile svoj čas na tak dan vse gostilne polne delavcev, je najbolje pokazala vsa ostrino socialne krize, v kateri se dandanes nahaja delavstvo. Namesto na pustne veselice in muzike, je prišlo delavstvo s svojimi ženami v tolikem številu v prostorno dvorano Sokolskega doma na predavanje, da je bila dvorana čisto polna. Toliškega obiska še doslej naše predavanje v Guštanju ni izkazalo. Sila, vedno hujša beda odpira delavstvu oči. Vsakdo, ki je količkaj trezen in samostojno misli, uvideva potrebo izobrazbe, zlasti, da je glavna rešitev delavskih teženj v takih časih izvajanje in pa izboljšanje socialne zakonodaje.

O tem se je lahko prepričalo zlasti ono delavstvo, ki je zavarovano pri Bratovskih skladnicah, ko je postalo z izgubo pravice do bolezenskih šihov po § 219 o. z. od lanskega aprila naprej zapostavljeno napram ostalemu, pri delu manj ogroženemu delavstvu.

Skrb za socialno zakonodajo je delavstvo vse preveč zanemarjalo, v zmotni nadi, da bodo že gospodje sami zanj skrbeli, in tako danes delavstvo nima dovolj močnih organizacij in svojega časopisja, ki bi bilo sposobno delavstvo braniti pred ofenzivo delodajalcev proti delavski zaščitni zakonodaji. Naša predavanja sedaj to zanemarjeno nivo temeljito orjejo in povsod je čuti nov razmah treznega in solidnega delavskega gibanja v okvirju zakonov. Red in mir, odločnost in samozavest, to so vidni znaki naših predavanj o socialni zakonodaji in tako je bilo tudi v nedeljo v Guštanju, kjer je vodil predavanje imenoma strokovne organizacije kovinarjev s. Juh. Predavala sta ob največjem pritjevanju in pozornosti skozi 2 uri ss. dr. Reisman in Eržen.

V Guštanju je sicer »Delavska Politika« že lepo razširjena, a vendar se je priglasilo zopet

17 novih naročnikov »Delavske Politike«.

In kar je najbolj razveselilivo: prišli so tudi sodrugi iz Prevalj celo 2 uri daleč. Na

Blagor delavstvu, ki zna rabiti svojo pamet, ker postane odločilni faktor.

Zlasti smo zadovoljni inozemci z vlado s. Bluma. Odkar imamo novo vlado še nismo slišali, da bi bil kak priseljenec moral povezati svoje stvari in oditi, kar se je poprej godilo in so delavci inozemci morali kar v trumah iz Francije.

Zaposlenost v Franciji je izredno narastla in ni pretirano, kar je rekel nedavno tega s. Blum, da brezposelnost v Franciji ni nobeno vprašanje več, ker je že skoroda ni.

Res je, da so se življenjske potrebsčine precej podražile, toda zakaj bi naj ne živel poleg delavca tudi kmet?

Kako pa je z mezdo rudarjev po od strok. organizacije predlagani in od vlade odrejeni regulaciji? Kar pogledmo:

Stirinajstnevni zaslužek kopača je bil poprej 370 frankov; od tega se je odbilo 1.75 odst. za bolniško in 5.65 odst. za penzijsko zavarovanje, potem so bili stalni odbitki, razne kazni, ki niso bile majhne.

Sedaj pa znaša mezda kopača po 41.48 na šiht, manj odbitki za zavarovanje.

Imamo pa skrajšani delavnik in odpravljene so šikane ter priganjstvo. Kljub temu pa produkcija ni padla, ker vsak rudar dela z veseljem.

Več o našem gibanju pa prihodjič. Družnost! lu.

Merlebach

Naročnikom iz Merlebacha in okolice! Podpisani poverjenik »Delavske Politike« sporočam vsem naročnikom, da pobiram naročnino za list zadnje dni v mesecu za prihodnji mesec. Zato naj vsa naročnika skrbijo za to, da bo poravnal naročnino v znesku 7 frankov pravočasno. Priglasite pa se naj tudi novi naročniki. Apeliram na vsakega zavednega sodruga, da agitira za »Delavsko Politiko«, preko katere si ustvarjamo zvezo s sodrugi v domovini, obenem pa tudi sopolagamo vzdrževati slovenski delavski list, ki se bori za naše skupne interese. Vsak izmed nas pridobi našemu listu, ki živi samo od naročnine, čim več naročnikov.

Škruba Anton.

Jugosl. pevsko društvo »Trilava« bo imelo dne 14. t. m. kulturno prireditev, na katero naše sodruge opozarjamo!

delu za našo stvar pa je tukaj zlasti mladina. Tega se najbolj veselimo.

Zmaga liste SMRJ v jeklarni

V jeklarni so se v nedejo, dne 7. februarja dopoldne vršile volitve zaupnikov.

Beli so si domisljali, da bodo tovarno na vsak način »osvojili« in niso izpustili nobene prilike, da ne bi, večkrat na najbolj odvraten način, nastopili proti »rdečim«.

Delavstvo pa je pokazalo tudi to pot svojo zavednost.

Pri volitvah, katerih se je od 280 volilnih upravičencev udeležilo 196, je dobila

rdeča lista 157,

bela lista pa 39 glasov. Stojimo pred mezdinimi razgovori. Prepričani smo, da bodo v teh težkih časih izvoljeni zaupniki: ss. Kargus Franc, Juh Luka, Lepko Franc, Lopan Anton in Krivočrad Franc (II), kos svoji zvišeni in nad vse važni nalogi.

Popoldansko predavanje se je vršilo pod vtisom lepe zmage liste SMRJ in delavske zavednosti.

Mežica

Rudarski shod

v zvezi z volitvami zaupnikov II. skupine rudarske zadrúge se je vršil preteklo nedeljo v dvorani pri Toffu. Zborovanje je vodil s. Žagar Benedikt. O pomenu volitev, funkciji zaupnikov in nalogah delavstva, ki mora stati strnjeno za svojimi zaupniki, je poročal s. Eržen, ki se je tudi pečal z volitvami v bratovsko skladnico. Rudarji so njegovim izvajanjem pritrjevali. Odklonjena je bila ponudba nacionalcev, ki so to pot prišli ponujat skupen nastop, dočim so pred tremi leti govorili čisto drugače. Rudarji so bili mnenja, da je najbolje, ako vsak pokaže svojo moč, da ne bi na zadnje kdo reklamiral za sebe več, kot pa bi pri volitvah utegnil dobiti. Popoldne se je vršila seja zaupnikov, ki so v zmyslu sklepa zborovanja sestavili dokončno kandidatno listo za volitve v II. rudarsko skupino, ki bodo 14. februarja. Meziški rudarji bodo pri volitvah ponovno dokazali, da gredo z razredno strokovno organizacijo.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.